

Kahekümne kolmas rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Bukarest (Rumeenia), 26. juuli – 2. august 2026

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1. Täishäälikud (V): [i, u, ə, a] ↔ ⟨i, u, e, a⟩.

- Kaashäälikud (C):
- tugevad sulghäälikud (T): ⟨p, t, c, k, q⟩
 - tugevad hõõrdhäälikud (S): [f, ʃ, s, x, ɣ]
 - nõrgad hõõrdhäälikud (Z): [v, ʒ, z, ʁ, ʕ]
- sonorandid (N): [m, n, ŋ, j] ↔ ⟨m, n, ng, y⟩
- ← [p, t, c, k, q]
- * enne V või Z
 - * kui pikendatud (T.T-na)
- ⟨v, l, s, g, r⟩
- * S järel
 - * T järel
 - * enne T
- ← [p^h, t^h, c^h, k^h, q^h]
- * enne S
 - * sõna lõpus
- ⟨vv, ll, ss, gg, rr⟩
- T ja Z vahele (järjekorrast sõltumata) kirjutatakse [ʔ].
- * kahe V vahel
 - * V ja N vahel (järjekorrast sõltumata)
 - * enne S

Rõhumuster:

- (a)
1.	[ˈməʃ.qu.ˈʒəʒ.ʒi.ˈuχ.ta]	melquleliurta	(NL)
2.	[qa.ˈja:.pix.ˈka:.ni]	qayapigkani	
3.	[ta.ˈʔi:.χaq ^h]	tallirraq	
4.	[ˈkəx.sa.ˈiʃ.ku.taq ^h]	keggsailkutaq	
5.	[ˈcup.ɣa.ˈʔax.tuq ^h]	cupʔgallagtuq	
- (b)
6.	aartartuq	[a.ˈaχ.taχ.tuq ^h]	(NL)
7.	akekatak	[a.ˈkək.ka.ˈta:.ki]	
8.	negavgun	[nə.ˈɣav.ɣun]	
9.	atasuak	[a.ˈta:.zu.ak ^h]	
10.	nerʔciquq	[ˈnək.ci.quq ^h]	
11.	alikenritaqa	[a.ˈʒi:.kən.ˈxi:.ta.qa]	(NL)
(ÜKJ)
		[a.ˈʒi:.ˈkən.ˈxi:.ta:.qa]	
12.	neqlinrrarmek	[ˈnəq ^h .ʃin.ˈχək.mək ^h]	
- Kui esimene silp on (C)VC, se-
da rõhutatakse; muul juhul tei-
ne silp on rõhutatud.
 - Alates esimesest rõhutatud sil-
bist, rõhk langeb igale teisele
silbile va sõnas viimasele.
 - Kui (C)V on rõhu-
tatud: ${}^{\prime}(C_1)V.C_2 \rightarrow$
 $\begin{cases} {}^{\prime}(C_1)V:C_2 & \text{(juhul kui } V = a, i, u) \\ {}^{\prime}(C_1)VC_2.C_2 & \text{(juhul kui } V = ə) \end{cases}$
 - Ainult ÜKJ-s:
 $\dots(C)VC.{}^{\prime}(C)V.(C)V(C)\dots \rightarrow$
 $\dots{}^{\prime}(C)VC.(C)V.{}^{\prime}(C)V(C)\dots$ (reh-
kendus algab otsast peale).

Ülesanne nr 2.

- (a)
1. **kpêdê** – C. *praadides mustaks muutuv pähkel*
 2. **kpêdêkpêdê** – A. *must*
 3. **kpaapî ntóó** – B. *ülivalge*
 4. **kpaapî tp:oo** – G. *valge kakaduu poeg*
 5. **nkéli tp:oo** – D. *väike laev*
 6. **tpile kpaapîkpaapî** – F. *valge asi*
 7. **yi yâa taataa** – E. *puul on punased lehed*
 8. **chêêpî mbwii miyó** – M. *kaks peenikest ja pikka kivi*
 9. **kinikini** – K. *rasvane*
 10. **lîmî k:ii** – N. *kiiresti („nagu välk“)*
 11. **mty:aamty:aa** – P. *magus*
 12. **mty:aa wee** – H. *mesilane*
 13. **nkéli chêêpî pâa** – I. *rauatükid*

- (b)
28. **k:ii** –
 - *banaanitaim*
 - *(sarnane) nagu*
 29. **kpaapî** – *valge kakaduu*
 30. **kîgha** – *küps*
 31. **mty:aa** – *mesi*
 32. **nkéli dnye** – *inglise keel*
 33. **ngwolo** – *silm*
 34. **kémi kîgha nt:uu** – *küps mango*

- (d)
35. **kpaapî tp:oo kpaapî tp:oo** – V. *(noor Napoleon-hiidhuulkala)*
 36. **mbóó** – II. *(taevas)*
 37. **mbóó nté** – VI. *((hele)sinine [sõna-sõnalt ‘nagu taevas’])*
 38. **mbóó p:uu nkéli** – IV. *(lennuk [sõna-sõnalt ‘laev taevas’])*
 39. **pê pê** – I. *(tuhatjalgne)*
 40. **taa** – III. *(punane papagoi)*

- (e) Põhivärvide nimesid (must, valge, punane) tuletatakse reduplitseerides sama värvi esemete nimesid. Teiste värvide nimesid (roheline, kollane, sinine) väljendatakse võrdlusfraaside abil (‘nagu värsked puulehed’, ‘nagu küps banaani vili’).

14. **nkéli pi** – J. *eurooplane, võõramaalane*
 15. **tpile wee** – L. *putukas*
 16. **yi mbwii** – O. *pulk*
 17. **kémi nt:uu** – Y. *(valmimata) mango*
 18. **k:ii miyó** – X. *kaks banaanitaim*
 19. **nkéli mbwaa** – Q. *alkohoolne jook*
 20. **ngwolo nt:uu** – S. *silmamuna*
 21. **mbwaa** – Z. *vesi*
 22. **mwi pê** – U. *kõhuuss*
 23. **tpile pê k:ii kîgha nt:uu k:ii** – AA. *kollane madu*
 24. **pi mbwii** – V. *pikk ja kõhn inimene*
 25. **pi ntóó** – R. *laip*
 26. **tpile pê yi kuu yâa k:ii** – T. *roheline madu*
 27. **yi pâa** – W. *puutüved*
- (c)
- BB. *(tema) poeg* – **tp:oo**
- CC. *roheline* – **yi kuu yâa k:ii**
- DD. *rasv* – **kini**
- EE. *värske, keetmata* – **kuu**
- FF. *(valmimata) vili/mari* – **nt:uu**
- GG. *must inimene* – **pi kpêdêkpêdê**
- HH. *Rosseli saar* – **Yéli**

Ülesanne nr 3. Nimisõnade mitmust ei tuletata ühe kindla mustri järgi.

Asesõnad:

ki= — ains. 1. isik

kia= — ains. 2. isik

nu= — ains. 3. isik

Tegusõna:

- tüvi-**kura**: realis (kindel kõneviis)
- tüvi-**rii**: irrealis (tingiv kõneviis)

Näitavad asesõnad (D):

iina — ains.

iipi — elus mitm.

iimi — elutu mitm.

Sõnade järjekord (realis):

- $S \ V \ \begin{pmatrix} O \ (IO) \\ (IO) \ O \end{pmatrix}$ (S — alus, V — öeldis, O — sihitis, IO — kaudsihitis)
- D N (N — nimisõna)
- X Y (X — omaja, Y — omatav)
- $D_X \ Y \ X$

Sõnade järjekord (irrealis): tegusõna vahetult järgiv nimisõna fraas paigutatakse tervikuna või osaliselt ümber.

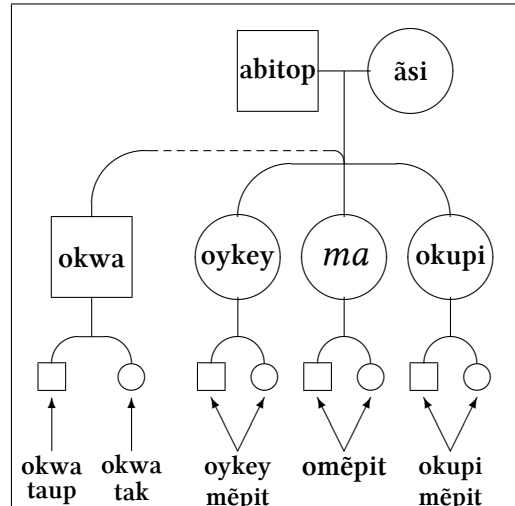
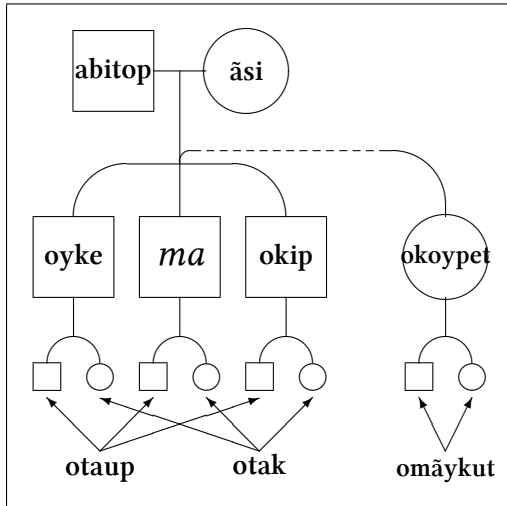
realis	→	irrealis
S V N	→	S N V
S V X Y	→	S X Y V
S V D N	→	S D V N
S V D_X Y X	→	S D_X Y V X
(ei esine ülesandes)	→	S D_Y V X Y
(ei esine ülesandes)	→	S D_Y V D_X Y X

- (a) 17. **kia=iipi siwiirarii miisaji paajuuyaapi** — *Sa tuleksid nendele naise õpetajatele külla.*
 18. **nu=nikikura** Leo paapaja — *Ta nägi Leo kala.*
 19. **ki=iina masiitiirii miisaji iimina** —
Ma müüksin selle [naise kanuu] ära.
Ma müüksin sellele naisele kanuu ära.
 20. **ki=iipi kariiniirii iina mira ikwani** — *Ma hoolitseksin nende selle mehe laste eest.*
- (b) 21. *Sa ostsid nende laste kanuud ära.*
kia=masiikura iipi iiminaka mira
 22. *Sa rebiksid õpetaja köie katki.*
kia=paajuuyaana iiyii isikirii
 23. *Ma ostaksin nende naiste maja ära.*
ki=iipi iita masiirii iitimira
 24. *Ta müüks Imale need raamatud ära.*
nu=iimi masiitiirii simiimiya Ima
nu=Ima masiitiirii iimi simiimiya
 25. *Ma teeksin selle nende meeste kanuu korda.*
ki=iina irikatajuurii iipi iimina ikwaniwiya

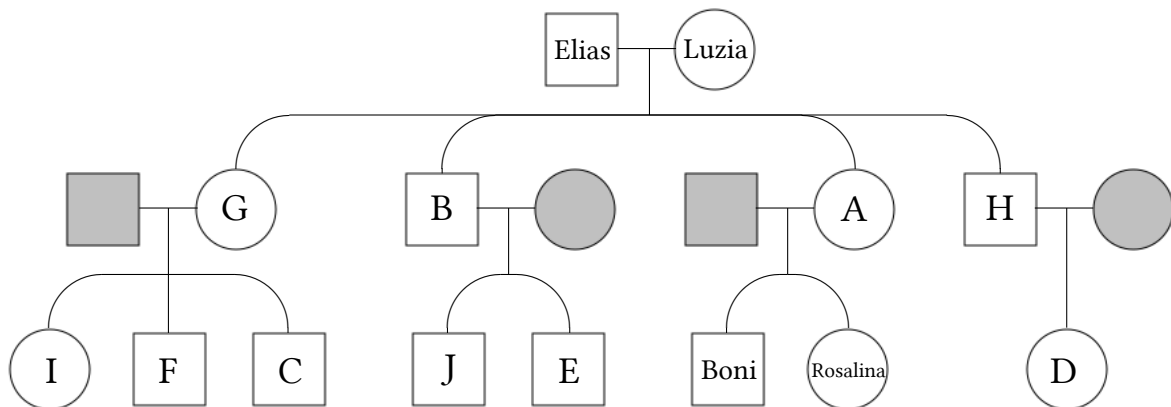
Ülesanne nr 4.

vanem vend $\equiv$ vanem onu-/tädi poeg
noorem vend $\equiv$ noorem onu-/tädi poeg

vanem õde $\equiv$ vanem onu-/tädi tütar
noorem õde $\equiv$ noorem onu-/tädi tütar

(a)

(b) Boni > Rosalina > 10 (D) > 5 (I) > 6 (F) > 8 (J) > 9 (E) > 7 (C)

- (c) (i) oykey mēpit
(ii) oykey
(iii) okoypet
(iv) okip
(v) okwa
(vi) otak

Ülesanne nr 5. Reeglid:

- Sõnade järjekord: ajamäärsõna teigusõna.

- Aspekt/Aeg:

aspekt	imperfektiivne (tegevus on kauakestev)	perfektiivne (tegevus on lühiaegne)
aeg	– mitteminevik (<i>nüüd ma olen neid hüüdmas</i>) – minevik (<i>nädal tagasi ma olin neid hüüdmas</i>)	– lähiminevik (<i>eile ma hüüdsin neid</i>) – minevik (<i>nädal tagasi ma hüüdsin neid</i>)

- Verbivormi struktuur:

1. sihitis:

aspekt	imperfektiivne	perfektiivne
ains. 1. isik	wo-	zw-
mitm. 1. isik	n-	nzn-
mitm. 2. isik mitm. 3. isik	e-	th-

3. juur:

aspekt	imperfektiivne	perfektiivne
<i>nägema</i>	-mar-	-mar-
<i>tagasi viima</i>	-brig-	-brim-
<i>hoidma</i>	-fath-	-faf-
<i>kohtama</i>	-wagr-	-waf-
<i>hüüdma</i>	-bräkn-	-s-

2. aspekt = perfektiivne: -ä- (-äCa- > -eCa-;
C on kaashäälik)

4. aspekt = imperfektiivne: -w-

5. aeg = minevik (*nädal tagasi*): -a-

6. alus:

ains. 1. isik	-é (-aé > -a)
mitm. 1. isik	-e (-ae > -ake)
mitm. 2. isik = mitm. 3. isik	-th (-wth > -wrth)

Vastused:

- (a) 15. *Eile te hoidsite mind.* **kayé zwefafh**
 16. *Nädal tagasi ma hüüdsin teid.* **nümä thäsa**
 17. *Nüüd te olete mind hoidmas.* **zena wofathwrth**
 18. *Nädal tagasi nad kohtasid meid.* **nümä nznewafath**
- (b) 19. **nümä nbrigwath** *Nädal tagasi te olite meid tagasi viimas.
Nädal tagasi nad olid meid tagasi viimas.*
 20. **kayé thefafé** *Eile ma hoidsin teid.
Eile ma hoidsin neid.*
 21. **nümä emarwa** *Nädal tagasi ma olin teid nägemas.
Nädal tagasi ma olin neid nägemas.*
 22. **kayé nznäbrimth** *Eile te viisite meid tagasi.
Eile nad viisid meid tagasi.*